

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravnški prostori
2637 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXV.

Cena lista
\$2.00

Registered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 21. maja (May 21), 1932.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 121

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Amerika se oborožuje proti brezposelnim

Militaristi se ne boje tuje invazije. Armada pripravljena proti domačim delavcem, pravi Marsh

Washington. — (FP) — "Ameriški militarizem je namenjen največ za domačo uporabo," pravi Benjamin Marsh od Ljudske lobije v članku, ki je priobčen v reviji "International Disarmament Notes." On navaja, da ne bo nobena država napadla Ameriko in da vojaško veščanje v šolah in kempah ne bazira na strahu pred tujo invazijo.

"Glavni razlog, da uče streljanja fante in dekleta, je dejstvo, da ima Amerika pod sedanjim sistemom 20,000,000 prebivalstva; ravno tako tudi, da nimajo voditelji starih in otrovlikih strank nobenega načrta in so proti spremembi ekonomskega sistema v svrhu, da se odpravi odlično prebivalstvo.

"Najbolj presenetljiva stvar v sedanjih dolgotrajnih brezposelnosti je potrebnost, s katero prenašajo to tragedijo njene žrtve. Resnični vladarji pa se boje te tiho, tiho pred izbruhom nevihte.

"Med narodi ne more biti toliko časa miru, dokler ne zavladajo pravičnost in aherični dežel. Imperializem je le eksportirani kapitalizem. Ne glede kje žive žrtve, ali pod domačo zastavo ali v drugih deželah, je taktika, orožje in metode ameriškega stupidnega kapitalizma povsod enaka.

"Česar se vladarji najbolj boje in postajajo panični, je armada brezposelnih, ki je trikrat tako velika kot armada v zadnji svetovni vojni. Ta strah vladajočega razreda se veča največ vsled tega, ker je veliko brezposelnih neslo v zastavljavnice vse razen pušk."

Poleg brezposelnih, ki vzemirajo vladarje, so tudi "milijoni malih namršljenih kapitalistov, ki so prišli do prepričanja, da so bili izdani ravno ob zori nove ekonomske ere," katero je oznanjal Hoover v zadnji kampanji, pravi Marsh.

De Valerova zmaga v spodnji zbornici

Njegova predloga glede odprave zvestobe angleškemu kralju sprejeta z večino osem glasov

Dublin, Svobodna Irška država, 20. maja. — Predloga Eamon de Valera, da se odpravi prisega lojalnosti angleškemu kralju, je bila včeraj sprejeta v spodnji zbornici s 77 proti 66 glasovom. Laboristični poslanci so podprli predstavnika in glasovali za njegovo predlogo. Opozicija proti predlogi je vodil William T. Cosgrave, bivši predsednik. Načrt bo sedaj šel v senatno zbornico, ki se sestane prihodnje sredo. Kakšno stališče bo senat zavzel o tem vprašanju, se sedaj še ne ve.

Opozicija je skušala z dvema dodatnoma ubiti učinkovitost De Valerove predloge, toda poskus se je izjalovil. Predloga, ako bo sprejeta tudi v senatu, bo izključila prisego lojalnosti, ki jo vsebuje angleško-irski pogodba, ki je bila sklenjena pred desetimi leti. Pakt določa, da mora vsak poslanec položiti prisego lojalnosti angleškemu kralju. Ta določba je izzvala veliko številno vročih debat, odkar je bila sprejeta. Nekateri poslanci sploh niso hoteli položiti prisega in so se raje odrekli sedežu v irski skupščini.

J. H. Thomas, britaki minister za dominione, je tekotom razprave o De Valerovi predlogi v parlamentu izjavil, da odprava prisega pomeni kršitev pogodbe, kar bo izzvalo resne posledice.

Tekotom včerajšnje diskuzije v irski skupščini je De Valera trdil, da odprava prisega ne pomeni odcepitve Irske od Velike Britanije, kot je naglašala opozicija.

Illinoiski rudarji v stiski

Obrnili so se na delavske organizacije za pomoč

Springfield, Ill. — (FP) — Komitej za pomoč rudarjem dvanajstega premogovnega distrikta je postal okrožnica na vse delavske organizacije, v katerih apelira, naj priskočijo na pomoč, da bodo lahko nadaljevali boj proti operatorjem, ki se je pričel po preteku triletno pogodbe med rudarji in delodajalci 1. aprila. Slednji zahtevajo, da rudarji pristanejo na redukcijo medzede za 36%, kar pomeni nadaljevanje znižanja življenjskega standarda. Pogajanja glede nove pogodbe so v zaostoj in 55,000 rudarjem in njihovim družinam grozi pomanjkanje.

Okrožnica, ki je bila poslana vsem organizacijam, ki so v stikih s gibanjem ameriškega delavstva, omenja važno vlogo, ki jo je igrala rudarska unija v Illinoisu v vseh večjih delavskih bojih, obenem pa naglašja, da je zadnja močna organizacija na polju mehkega premoga v nevarnosti.

Čikaška delavska federacija se je že odzvala apelu. Sodelovala je z državno federacijo, organizirala komiteje in sklicala konferenco, na katerih se bo razpravljalo o načrtih sistematične kampanje v svrhu zbiranja denarja, živih in obleke. Okrožnica pravi, da velikemu številu rudarjev grozi beda in pomanjkanje. Vsi prispevki naj se pošiljajo na Illinois Miners' Relief Committee, Illinois Mine Workers Bldg., Springfield, Ill.

Redukcije mezd v Coloradu
Denver, Colo. — Državna industrijska komisija poroča, da je lansko leto 280 industrijskih družb odredilo mezdne redukcije; večina teh je bila za deset odstotkov.

Premogovne družbe so naznačile 82 redukcij. Nekatera podjetja so zvišala tudi delovni čas, med temi Chevrolet Motor Co., ki je zvišala delovni čas osem ur na deset ur. Poročila se tudi, da nekatera podjetja silijo delavce delati od enajst do dvanajst ur na dan.

NOV ODPOMOŽNI NAČRT PRED KONGRESOM

Predsednik spoda je zbornice predlagal dve milijardi dolarjev za javna dela in direktno pomoč

Washington, D. C., 20. maja. — Znaki kažejo, da bo kongres končno formaliziral in odobril vladno pomoč za brezposelne, za kar bo treba zvišati davke za več kot milijardo dolarjev, ako bo hotel uravnovesiti budžet, kot predvideva davčni načrt, ki je še vedno na razpravi.

Predsednik spodnje kongresne zbornice John Garner je včeraj podal formalno izjavo, da bo približno teden predložil načrt, da kongres dovolj dve milijardi in sto milijonov dolarjev za javna dela in direktno pomoč brezposelnim.

Njegov projekt vsebuje naslednje točke:
1. Apropriacija \$110,000,000, katero naj predsednik po svoji prevdarnosti potroši v svrhu direktnih pomoči.
2. Zvišanje posojilne moči rekonstruktivne finančne korporacije za eno milijardo dolarjev. To vsoto naj dbe državne in mestne vlade, korporacije in posamezniki v obliki posojil, katero naj se porabi za pobiranje brezposelnosti in zvišanje zaposlenosti.

3. Bondna izdaja v vsoti ene milijarde dolarjev, ki naj se porabi za konstrukcijo federalnih projektov, da se tako pošive industrijske aktivnosti in poveča zaposlenost. Ta denar naj bi vlada dobila iz dodatnega davka na gasolin, ki naj bi bil eno tretjino centa na vsak galon gasolina.

Kongresnik Henry T. Rainey iz Illinoisa, demokratski vodja v spodnji zbornici, se strinja z Garnerjevimi načrtom, daš je pred par dnevi izjavil, da bi vlada lahko izdala bondno izdajo v vsoti ene milijarde dolarjev. "Moje mnenje je," je dejal Rainey, "da bi morala vlada naložiti višje davke korporacijam. Korporacije v Angliji so obdavčene za 27%, tukaj pa komaj polovico tega, vzile temu ameriške korporacije zapuščajo to deželo in odhajajo v Anglijo."

Položaj zamorcev v Ameriki

Pomagajo si lahko potom zadružništva, pravi urednik

New York. — (FP) — Ameriški zamorci zrejo v obraz še temnejši bodočnosti kot belopoltni delavci, po mnenju George S. Schuylerja, urednika zamorkega lista "National News". Zadružništvo je edina panoga, ki jim lahko precej pomaga v borbi za obstanek.

Med zamorci vstajajo razni reformisti, večinoma buržoazni, ki jim pripovedujejo, kako se naj osvobode in postanejo bolj neodvisni. Posebno močna je med njimi propaganda srednjega razreda, ki vidi rešitev v malih trgovinah in poklicih srednjega sloja.

Schuyler pa je na zamorakem forumu napovedal še slabšo bodočnost za maso njegove rase iz razloga, ker so se razmere poslabšale in ostanejo slabe tudi za belopoltno delavce. In maso zamorcev so bile vedno na slabšem kot pa belokožci, iz česar sledi, da se to razmerje ne bo samo ob sebi izenačilo ali pa doseglo potom raznih buržoasnih reform.

"Najbližja pot zamorcev do ekonomske sile je zadružništvo, ki pokazuje velik uspeh in napredek med delavstvom drugod. To silo si lahko zgrade tudi zamorci, ako se resno oprijejo zadružništva," je bil Schuylerjev nasvet.

Irski tobačni tovarnarji zagrozili z ustavitvijo obrata

Dublin, 20. maja. — Tobačni tovarnarji, ki so organizirani v močnih kombinacijah, so včeraj zagrozili, da bodo zaprli tovarne, ako ne bo vlada izključila postavke o dodatnem davku na tobačne izdelke iz proračuna.

Garnerjev načrt vsebuje glavne točke od pomočnih skem predsednika Hooverja, senatorja Robinsona, voditelja demokratske manjšine v višji zbornici, in senatorja Robert F. Wagnerja iz New Yorka. Nekaterim članom kongresa se je zdelo čudno, ker ni Garner odobril bondne izdaje pet milijard dolarjev za federalna javna dela, načrta, ki ga pagira časopisni magnat Hearst, sponzor gibanja, da demokratska stranka imenuje Garnerja za predsedniškega kandidata.

Železničarji zahtevajo federalno pomoč

Voditelji predložili Hooverju zahteve unij. Zahtevajo restavracijo mednarodne trgovine, delo ali pa dolo. Svarijo pred revolto lačnih delavcev

Washington. — (FP) — Vzpostavitev normalnih trgovinskih odnošajev med državami potom 25-letnega moratorija in pogodbenega zniževanja dolgov je glavna in najnovejša zahteva voditeljev sedmih železničarskih unij, ki so te dni obiskali predsednika in mu predložili spomenice.

Njihov nastop in zahteve, ki se lahko smatrajo za radikalne ali pa za smerne, kakor kdo gleda nanje, so večjega pomena, ker pokazujejo stališče najmočnejših organizacij med železničarji. Predstavljajo tudi najradikalnejše zahteve, ki so jih kdaj naslovili predstavniki konservativnih delavskih unij zvezni vladi.

V spomenici zahtevajo, naj vlada opusti sedanjo samomorilno mednarodno politiko in preneha z zahtevami za plačanje mednarodnih dolgov. Zagovarjajo 25-letni moratorij na mednarodna posojila v svrhu restavracije mednarodne trgovine. Zagovarjajo tudi pogojno zniževanje dolgov tistim državam, ki bi v večji meri vpostavile trgovino z Združenimi državami. Dolg bi se znižaval državam sorazmerno z njihovim kupovanjem blaga v Ameriki, kar pomeni, da bi bilo črtanje nekak "bonus".

V zvezi s mednarodnimi posojili pravijo v spomenici: "Zakaj naj bi zahtevali srčno kri naših bratov delavcev odstraniti oceana, ko pa to pomeni uničenje naših lastnih prilik do zasluška, uničenje našega ekonomskega sistema in uničenje ameriškega doma? Duh fraternalizma je mednarodni in delavci vseh dežel imajo nekaj skupnega. Ako bi bil ta problem prepuščen delavstvu, smo gotovi, da bi bil še zdavna rešen. Ali narodni ponos in čast res zahtevata od nas, da sestradamo naše sene in otroke?"

Normaliziranje mednarodnih odnošajev ni glavna zahteva predstavnikov železničarjev, pač pa kaže en izhod iz situacije. Glavna zahteva je delo in akcija zvezne vlade, s katero naj preseka ta gordijski voz.

"Prišli smo k vam," pravijo v spomenici, "da vam povemo ako ne bo nekaj storjenega, dr delavci dobe delo in da se odpramo revščini v družinah brezposelnih, tedaj mi ne bomo odgovorni za nemire, do katerih gotovo pride, ako bodo obstoječe razmere še kaj časa trajale."

"Tudi bomo odklonili odgovornost za dalekosejšje zahteve na vlado kot so bile predložene kdaj v preteklosti, vključivši dolo. In tisti, katere mi zastopamo, bodo vprašali za dolo z velikim pomislekom. Ampak kje je druga alternativa? Vse drugo, kar je bilo sugestirano, se je ali izjalovilo ali pa je bilo zanikano.

"Brezposelnih, katere mi reprezentiramo, ne bodo klonili glave in sprejeli pomanjkanje medtem, ko se večinski stranki pulita za kontrolo vlade in sta toliko slepi, da ne vidita kritične situacije, v katero drvimo in katere grozi vsej deželi in ograža našo eksistenco. . . Nismo socialisti, ne komunisti, niti anarhisti. Ampak možje, ki dnevno v vedno večjem številu zapuščajo naše vrste in se pridružujejo armadi brezposelnih, povečavajo listo nezadovoljnih in v trpljenju nahajajočih se državljanov."

"Ved resnosti položaja in naraščajočega kaosa je naša dolžnost posvariti vlado in predložiti sugestije," pravijo voditelji železničarjev, ki namigavajo na odprto revolto proti stradanju.

Preiskava borznih špekulacij

Prominentni finančniki in borzni operatorji napravili pet milijonov profita v enem tednu potom spekulacij z delnicami

Washington, D. C., 20. maja. — Priče, ki so včeraj nastopile pred senatnim odsekom, ki je uveljavljal preiskavo v "short selling," so izpovedale, da so finančniki in borzni spekulanti napravili pet milijonov dolarjev čistega dobička v enem tednu pri spekulacijah z navadnimi delnicami Radio Corporation of America. Lista udeležencev vsebuje imena prominentnih osebnosti. Ti so bili Arthur W. Outten, spekulant na čikaški štini borzi; Charles M. Schwab, jeklaraki magnat; John J. Raskob, načelnik narodnega komiteja demokratske stranke in prijatelj Al Smitha; W. F. Kenny, newyorški kontraktor; Thomas Cochran, partner Morganove finančne hiše; S. R. Guggenheim, industrijski magnat; Percy A. Rockefeller; James A. Stillman, bivši predsednik National City bank; mrs. David Sarnoff, soproga predsednika Radio korporacije, in Herberd Bayard Swope, bivši urednik lista New York World.

Vsi ti so sodelovali pri spekulacijah, katerih cilj je bil napraviti velik dobiček potom napihne vrednosti delnic Radio korporacije. Pri tem je vsak napravil \$200,710 čistega profita v enem tednu. Nekateri drugi, ki sploh niso violili nobenega denarja v spekulacijsko podjetje, so tudi napravili dobiček. Med temi sta bila Edward T. Clark, privatni tajnik bivšega predsednika Coolidgea, in Joseph P. Tu-multy, bivši tajnik predsednika Wilsona. Nihče od prič, ki so nastopile pred senatnim odsekom, ni mogel pojasniti misterija v zvezi s temi izplačili osebam, ki se sploh niso udeležile spekulacij niti violile centa v spekulacijsko podjetje.

Izgredi na Filipinih

Bojazen pred komunistično revolto narašča

Manila, P. I., 20. maja. — Nepokoj, izgredi in grožnje s komunistično revolto v severnih provincah so zavzele bolj resen značaj, ko je tajnik za notranje zadeve Honorio Ventura instruiral narodno gardo, naj bo pripravljena na akcijo. Hermenegildo Cruz, delavski tajnik, je včeraj odpoval v Nuevo Ecijo, kjer so se pojavili resni delavski nemiri, ki so rezultirali v poglih; nevarnost pred splošno revolto je velika.

Štirinajst komunistov, ki so bili spoznani krivim upora proti vladi, a so bili izpuščeni na svobodo, ko se je zanje zavzela Unija za ameriške civilne svobodščine, vodijo agitacijo proti oblastem v Nueva Eciji, se glase poročila. Ta agitacija je rezultirala v uničenju lastnine oseb, ki se nečesto pridružiti rebelnemu gibanju. Poveljniki narodne garde so bili instruirani, naj komuniste ponovno aretirajo.

Komunistična agitacija se širi tudi med kmeti. Nizke cene poljskih produktov so en vzrok, da so kmetje dovzetni za komunistične nauke in pripravljeni na revolto.

V deputaciji so bili predsednik kurjačev Robertson, predsednik sprevednikov Berry, predsednik vlagospremecev Whitney, predsednik Switchmen unije Cashen, predsednik progovnih delavcev Fijosdal, predsednik telegrafistov Manion in predsednik Train Dispatchers unije Luhrsens.

Časnikarska vest: Ker je Sovjetska unija danes edina delata na svetu, v kateri ni brezposelnosti, se vedno več kongresnikov in senatorjev v Washingtonu ogreva za priznanje sovjetske vlade.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: na Zdravniški avenu (aven Chicago) in Kenosha, Wis. \$2.00 na leto, \$0.50 na pol leta, \$1.50 za štiri leta; na Chicago in Cleveland \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; na inozemstvu \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Europe and Great Britain \$2.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Čena članov po dostavi:—Hospitium se ne vrsta.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s uredništvom: PROSVETA, 2837-39 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

O nakupu farm

E. Worcester, N. Y. — Cital sem v Prosveti št. 112 o nasvetih za nakup jednote in posameznih farm. Rea je to dobra ideja, ali niso pojasnjene vse težave, ki so zvezane s tem. Pred več leti sem delal za državo. Tekrat smo preiskovali zemljo v obeh Carolinah in Floridi, kje in kaj zemlja lahko rodi, da prinese človeku obstanek.

Splošno je znano, da so te dežele danes rodovitne. Ali povedati moram, da v teh krajih ni za naše ljudi, ker tam se pridružijo zelenjava in bombaž in naši stari člani jednote se nikoli ne morejo sporazumeti s takim delom, in ne s trgov. Tamkajšnji farmarji, ki pridružujejo zelenjavo in bombaž, imajo razdeljeno zemljo po 10 do 12 akrov, in to za enega delavca.

Farmarji v teh krajih ne pošiljajo svojih pridelkov naravnost na trg, ampak imajo velike gročarije in svoje agente, ki naročajo cele vozove in pošljejo v skladišča v mesta. Farmar dobi sramotno plača za svoj pridelek. Pred 17 leti so tamkajšnji poljski delavci prejeli 40c do 50c na dan, pa je delal od svita do svita. Govoril sem z mnogimi.

Frank S. Taucher piše, da je našel lepe kraje in dobro zemljo v Texasu. To je verjetno, ali treba je pojasniti, kaj je vse tam. Ali je podnebje ugodno za naše ljudi? Rio Grande reka meji na Mehiko, in tam so kraji, ki jih naši ljudje ne vzdržijo — huda vročina, razne golazni in bolezn. Vzemimo na primer govejo živino. Tam se mora vsak teden dnevno čistiti zaradi nalezljivih bolezni in mrčesa "elash", ki se zarije živini v uho, kar pomeni velike stitnosti in tudi izgubo.

Taucher piše, da bi SNPJ kupila v tistih krajih farme, da bi tam delali člani jednote. To je dobra ideja, ali je zvezana s težkimi, da sploh ni mogoče take stvari početi. Ne oporekam vrednost zemljišča, ali so tudi druge stvari. Vzemimo za primer 2000 akrov farmo. Tu je dela največ za 25 mošt. Sedaj se ne rabi staro orodje, ampak z modernimi stroji zamore en mošt obdelovati 80 akrov zemlje. Če bi jednota imela svoje farme; veliko članov je brez dela, ni pa mogoče vsem dati delo. Ne smemo misliti, da je vsak dober za delo na farmi. Mi farmarji imamo izkušnje v tem. Pridejo ljudje iz gozdov, iz rogov in tovarn. En čas dela, potem pa hoče več vedeti o delu na farmi kakor gospodar. S takimi ljudmi bi ne bilo mogoče obdelovati jednote farme. Ako bi jednota lastovala farmo, bi moral biti farmaraki vodja (gospodar) izvečan farmar, ne samo iz papirja, ampak tudi z rokami.

Mojke, ki se zanimajo, da bi jednota nabavila farmo, mi niso znani, da bi jo znali tudi obravnavati. Po mojem mnenju vedo to kar vidijo v raznih papirjih. Ali zapomnite si to, da na veliki farmi se hitro zapokajo visoki tisočaki.

Vzemimo v pretes jednotna pravila. Naša občelnost in poštenost mora biti do vseh članov enaka, ker to zahtevajo naša pravila in gealo jednote. Ako bi pa jednota imela farme in bi najela člane za delo, bi se drugi zgražali, ki bi ostali brez dela. S tem bi nastal velik prepri, ker bi vsak rekel: jaz sem član, jaz plačujem assement, zakaj pa mene ne vzamejo na delo?

Kar se tiče posameznih farm (privatnih), nikoli ne svetujem nobenemu rojaku, da si gre srečo izkat v južne države, ker mi nisimo za ono podnebje. Z umetnim namakanjem zemlje so veliki stroški napram dohodkom. Tam vzamejo večina vse agentje. Za naše ljudi so prikladne dežele Pennsilvanija, Ohio, Wisconsin, Misourij in New York. Po teh deželah je dosti naših ljudi in lažje novonaseljence obstoji kakor na jugu. Pred dolgimi leti sem pisal v več slovenskih listih o različnih krajih. Takrat so člani služili desetake na dan in se zmenili se niso za farme. Ali časi so prišli drugi, ki jih je selodje začel preganjati, zdaj si pa vsak misli: nekaj bo storiti, in ljudje so začeli sploščevati zemljo; da, ona jih zatore vzdrževati, a je prepozno. Veliko je članov SNPJ, ki so imeli finančna sredstva, da bi

se bili lahko prijeli posestev, a danes so "broke." Nekateri pišejo, da bi jim SNPJ pomagala pri nakupovanju farm. To so pa težke stvari, ker povzročajo mnogo stroškov. Če se bi jednota zopet v tak biznis, bi nastalo zopet sovrašтво, ker vsem ni mogoče ustreči. Ljudje, ki so finančno izčrpani, naj se obrnejo na državni Farmers' Bureau, in bodo dobili zemljo zastoj. Veliko naših vojakov je dobilo zemljo od države in danes obstojijo dobro. Ameriški narod se bo naselil gosteje po deželi in bodo ravno take male kajzarije kakor so v starem kraju. Druga goga izgleda ni v sedanjih časih.

Apellram na glavne uradnike SNPJ, da se ne spuščajo v tak biznis, da bi posojavali denar po deželi, ker ni mogoče presoditi kakšen uspeh bo kdo imel. Gotovo pa je, da bi bilo marsikje usodno za jednoto.

Anton Habinc.

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa. — Smrtna kosa počasi kosi naprej. Dne 9. maja so pokopali ses. Mary Pivk s Cliff Mine, članico društva št. 145 SNPJ v Corapolisu, Pa. Dne 13. maja smo spremlili k združnemu počitku br. Durnika iz N. S. Pittsburgha, člana društva 118 SNPJ. Udeležba na pogrebu je bila velika.

Vsed slabih delavskih razmer moram hiteti od naselbine do naselbine za naročniki, če hočem kakšen peni zaslužiti. Na Claridgo sem tudi bil in tam so nekateri rojaki obnovili naročino na dnevnik Prosveto, ostali pa so prosili, da jim upravnitvo Prosvete lista ne ustavi, ker seditaj še ne morejo plačati naročnine.

Tudi na Yukonu sem se ustavil. Da, tudi tam so že dolgo časa slabe delavske razmere, ker se dela komaj po en dan na teden. Nekaj bečlar mi je pravil, da si je napravil tri sode kapljice in tri prašičke je zaklal. Naše gospodinjice pa so tako pridne da so nasejale vse polno solate da imajo vsaj tega dovolj, ker je poceni. Lokalni mesar pa ima okusno meso, s katerim se solata prav priče. — Na Hermine sem se ustavljal pri dolgoletnih prijateljih F. Smolčevih. Tam sem zvedel, da je v nek pittburški bolnici preminul F. Kostelec, član društva 87 SNPJ. Bil je samec in dolgo let na hrani in stanovanju pri Cerarjevih ki so poznani široko naokrog kot izvorni in pridni ljudje. Cerarjeva mati so bili tudi tako dobri, da so ukazali umrlega Kostelega prepeljati na svoj dom kjer je ležal na mrtvaškem ogradu. Tudi kakom njegove bolezn mi je bila vsa Cerarjeva družina na roko ter mi stregla. Pokojnemu bodi ohranjen blag spomin. Cerarjevimi pa iskreni zahvala za njihovo dobroto!

Dobro bi bilo, da bi pravila naših organizacij omogočala v takih slučajih kot je spgoraj naveden, da bi splošno zavarovalnino dobili tisti, ki pokone

mu strežejo pred njegovo smrtjo.

V Penni imam mnogo prijateljev in znancev. Mnogo teh živi v okraju westmorelandskem, v katerem je posejanih vse polno naših slovenskih naselbin. Te naselbine čisto posecam. Ustavil sem se na Moon Runu. Tam se je zgodila nesreča. Malo dve in pol leta staro hčerko dobro poznane rojaka Djaka je povozil avtomobil. Pri nezgodi sta bila težko poškodovana tudi dva voznika. (Ga. Djak je sestra trhovnega zdravnika JSKJ dr. J. F. Archa in hči ugledne Archeve družine.) Prizadeti družini izrekam moje iskreno sožalje!

V Pittsburghu sta ob mojem prihodu obhajala svoj rojstni dan rojak J. Smrekar, star 55 let, in njegov prijatelj, ki stane že delj časa pri njem. Godovanje se je lepo završilo, kajti mize so bile obložene z okusnimi jedili in pijačo. Bilo je mnogo veselja. Hvala vsem za prijaznost, naklonjenost in gostoljubnost. Se mnoga leta!

Anton Zidanček.

Smrtna kosa

Milwaukee, Wis. — Tukaj je umrla dne 11. maja 62-letna rojakinja Marija Miklich. Bolehala je na črevesju 8 mesecev. Umrla je na svojem domu, 136 E. Orchard st. Poskusila je več bolnic, a brez uspeha. Pokojna je bila ena prvih Slovenk v našem mestu in je še pred prohibicijo vodila gostilno več let. Rojena je bila na Bitovski Gori na Dolenjakem ter je od tam prišla v Ameriko pred 30. leti. Tukaj zapuša žalujočega soproga Antona Mikliča, omožen hčer in dva sina. Pogreb se je vršil v ponedeljek 14. maja iz Ermenčevoga pokopalnega zavoda na Holy Cross pokopališče. Naj počiva v miru! — Poročevalce.

Malo odgovora

Willard, Wis. — Nisem mislil, da bom s svojim dopisom dne 18. aprila zadel v srčeno gnezdo, in celo povzročil, da se bo morala sklicati redna seja v teh slabih potih, ker je treba vlačiti fardke s konji po več mestih iz blata. Ker se je na dotični seji sklenilo, da odgovore na moj dopis in ker hočejo tudi odgovor v 15. dneh, bom skušal po moji zmožnosti odgovoriti.

V šestih vrstah odgovora je: "Ker nas napada z ubežniki, z ubežniki od njegovega društva in navadnih hlapeci klerikalizma, je naše društvo," itd. Nikjer nisem trdil, da sta ubežniki od mojega društva, ker mojega društva dosedaj ni bilo na Willardu. Pisati take budalosti je malo preveč, posebno ako se nahajajo med omenjenimi celo taki, ki znajo sestaviti celo ultimatum. Na vaša vprašanja vam ne bom odgovarjal, ker jaz še nisem tega nikoli trdil.

Zapisal sem le tole, kar vas tako peče: "Ubežniki, ki so se odtrgali od nas in so postali navadni hlapeci klerikalizma, v naši naselbini so pa doživeli velik poraz, zakaj cerkvenjaki so pokasali, da tudi med njimi ni zanje prostora."

To, kar sem zapisal, je resnica, zakaj voliti kakor hoče naš oče falmošter? Nadalje pišete, da bo vselo M. D., če se ne mo-

Prodajanje bondov in tujezemaka posojila

(Pojaanila k članku: "Glavni vzroki krize.")

Ker ljudstvu, posebno delavstvu v splošnem niso znane "moderne bizniške metode" velekapitala in ker baš to igra v sedanjih gospodarskih krizi tako veliko vlogo in je takorekoč temelj gospodarskega poloma, je potrebno, da citate-lji Prosvete spoznajo tudi to stran kapitalizma. V ta namen naj služijo sledeče podrobnosti:

Posojila tujezemskim državam prihajajo od širokih mas ameriškega ljudstva, medtem ko igrajo velebankirji pri zagotovitvi posojil le posredovalno vlogo, katera jim prinaša ogromne dobičke.

Kako se zagotovi potreben denar za posojila? Ameriške denarne kralje, kakor tudi vlada v Washingtonu, oskrbujejo poslanstva ameriške vlade križem sveta točno z informacijami o gospodarskem in političnem položaju raznih držav ali vlad. Vladi držav, katere so finančno zainteresirane v tej ali oni deželi, izvajajo svoj vpliv pri sestavljanju vlad takih dežel, v njih notranji politiki in tudi njih gospodarstvu. Zlato teh držav je tista sila, kateri se morajo merodajne osebe na krmilu vlade uklanjati. Politične in gospodarske razmere te ali one države služijo torej kot merilo kredita v državah, kjer iščejo take vlade posojila.

Recimo, da išče ta ali ona vlada 100 milijonov dolarjev posojila. Prve korake v ta namen stori pri poslanstvu vlade dotične države, katero bo vprašala za posojilo. Ako so poročila o položaju dežele ugodna, priporočila poslanstvo tako posojilo in vlada, recimo v Washingtonu, ga odobri. Za zagotovitev posojila pa se dotična vlada obrne potem na to ali ono velebanko v New Yorku. Banka po odobritvi iz Washingtona stavi potem dotični vlad, ki išče posojilo v znesku 100 milijonov, ponudbo, da prevzame prodajo bondov za to vsoto, ako se ji dovoli 10 milijonov dolarjev. Dotična vlada mora torej odobriti za 100 milijonov dolarjev bondov, priznati torej dolg v omenjeni vsoti, sprejme pa v resnici samo 90 milijonov dolarjev, v nekaterih slučajih tudi manj.

Kako hitro je dosežen med banko in vlado tak sporazum, prevzame dotična banka nalogo, da preskrbi denar za posojilo, torej, da prevzame prodajanje bondov.

Ta veliki denarni zavod se nato obrne na glavne banke v državi, katerim ponudi te bonde v prodajo, dovolivši jim po dva ali tri odstotke. Dotične vodilne banke po raznih vele-mestih države pa se obrnejo zopet na manjše banke in denarne zavode, obenem pa na družbe, ki se bavijo izključno s prodajanjem bondov in imajo v ta namen organizirano trgovino. V kratkem času je na delu tisoče agentov križem države, listi prinašajo velike oglase, izdajajo posebne, fino izdelane tiskovine, v katerih opisujejo vse prednosti takih bondov, obenem pa nudijo prodajalcem lepe dobičke; ker tudi posredovalne vele banke ponujajo prodajalcem po 1 do 2 odstotka, kar pomeni, da stanejo bondi glavno posredovalno banko v New Yorku sedaj že 93 ali 94 dolarjev.

V kratkem času so bondi prodani in ljudstvo, ki jih je kupilo, misli, da ima dobre bonde, ki bodo prinašali po sedem ali več odstotkov. To manipulacijo imenujejo v modernem bizniškem jeziku "floating of the bonds."

(Konec prihodnjik.)

Čas mrzlih nog

Preden pridemo iz zimake teme v raj pomladi in bleščečega se solnca, moramo skozi peklo mrzle in mokre predpomladi. Zmrzavaje stopamo na pločnikih cestnih križišč, vseh strani vleče in akosi tenke podplate pronicava mešanica dežja in anega. Čutimo, kako se mraz in vlaga vpijata v noge. Ko pridemo domov, naglo izmenjamo čevlje in nogavice, toda prepozno je že. Gripa nas je napadla in nekaj dni postelje je prvi blagoslov zaželele pomladi.

V splošnem se človek lahko prilagodi izpremembam temperature, ki jim je njegova okolica podvržena. Toda nestalno in mrzlo vreme ga premaga. Premočni čevlji in nogavice neprestanoma jemljejo nogam gorkoto, žile pa se skrčijo in poženejo kri iz ožgrenih delov telesa v notranjost. Če se kri tako neena-komerno razdeli, se zelo zmanjša odpornost občutljivih dihalnih organov, nosa, grla in gol-tanca. Bakterije, ki se zbirajo na sluznicah, človeka napadejo in ga premagajo, ker se jim telo premalo upira. Gripa, nahod, kašelj ali vnetje dihalnih organov so posledice te človekove oslabilosti.

All naj človek to dopušča in se uda v usodo? Ne! Z malenkostno pazljivostjo lahko vse te boleznj prepreči. Najprej naj poveča telesno toploto s gorko obleko. Dober in gorkak plašč, ki človeka varuje pred vetrom, in čevlji, ki ne puščajo vode, so pogoj za zdravje v teh nevarnih dneh. Gumasti plašči sicer varujejo človeka pred vlago, toda obenem preprečujejo potenje telesa in zato niso preveč priporočljivi. Toliko bolj pa bi priporočili gumast vrhne čevlje, ki jih v zadnjem času nosijo posebne ženske. Drugo pomožno sredstvo je gibanje. Če stojijo v brozi, si izgubljajo. Hoja pa poveča delavnost mišic in s tem proizvanje in porast telesne toplote, kar ugodno deluje na človekovo centralno kurjavo — krvni obtok. Hoja v slabem vremenu je boljše kakor postajanje. S to preprosto sredstvom si priranih vsa prehlajenja.

Frank Arch.

Družina brezposelnega delavca Chas. Hyatta na poti iz San Francisco, Cal., v Uniontown, Pa. Ker je družina brez denarja, potuje na ta način. Slika je bila posjeta v Cincinnatiju, O.

POTRES

Iz kronike velike krize

Ivan Jontez:

V trgovini je imel srečo. Odjemalcev je bilo dosti in do malega vsi so bili dobri in pošteno plačniki. Najemniki so se žurili z najemnino.

"Kaj pa, ako se ne bodo več dvignile? Ali se ti ne zdi, da so bile dosegle najvišjo mogočo točko in da bodo odslej teždale bolj padale?"

"Kako pa ti, John? Čujem, da naglo bogatiji..." "E, ni take sile," se je skromno branil Zidar ter se široko zasmeljal, da so se zabliskale zlate kronke zob.

Tako sta se razšla v prijaznosti in prijateljstvu. Zidar se je smehljaj Globokarjevim akrobem in bojzorni ter ga v mislih imenoval kratkovidneža, Peter pa je spetoma proti domu ugrabal, kako dolgo bo vse drvelo po starih tirih, ker se mu je dozdevalo, da se pragovi pod njimi že pogrezajo v močvirje.

"Pri tem ostalo..." je ponovil Zidar. "Beži, pri tem ne bo ostalo! Še bolje bo. Zdar se je že začelo... Počakaj par let, boš videl, kako trdno bom sedel v sedlu potem. Spomladi bom prodal loto in spet bo nekaj tisočakov. Gročarija mi bo tudi še prinesla lepe tisočake. Ej, prijatelj, zlati studenec je jedva začel izvirati..."

Bil je prijazen poletni večer. Skozi mesto je bežala hladna sapica, ki je pribrezala iznad jezerskega vodovja. Po verandah so posedali utrujeni možje, ki so se čez dan potili v prašnih tovarnah ter se hladili, prebrali dnevne novice ali se zibali v pomenkih. Po cestah so se podili otroci ter se igrali žogo. Mlajši svet je hitel v park ob jezeru, kjer se je v velikem plesnem paviljonu ob večerih plesalo.

"Kaj jih nisi prodal? Zdi se mi, da si nekaj podobnega govoril prej..." "Seveda sem jih prodal, a sem kupil nato tri druge parcele. Vse tri so na pripravnih krajih in mi bodo vrgle precej dobička. Veš, Globokar, pri zemljiščih se da napraviti lep dobiček."

"Govori, gospa, tvoj hlapec poslušaj!" In Kanja je spregovorila: "Nenavadni pojavi se oznanjujejo na obzorju našega življenja. Tradicije, ki so nam dane in ki nam jamčijo, da mi, ki smo izvoljeni, da vodimo in držimo v vesoljstvu red in odredimo naš človeški svet, se zdijo izbrisane."

Gospa Kanja je nervozno zamahnila s peruti in rekla: "Premalo misliš, gospod Skobec, da si poznan kot spreten in dober diplomat..." Da, če bi tista organizacija ali društvo, o katerem pripoveduje drobižu Misel, bila pod našim vodstvom, da, potem bi bilo v resnici železi.

"Dobro mi poročajo zvesti, ki se jih Misel ni mogla dotakniti. Tista mera mora biti, uči Misel, samo ena. Ona mora biti vse: ustvarjati in uživati. S tem je tudi poenostavljeno izvršeno."

"To moramo prepričati," je odgovoril Skobec. "Tisto vlačugo moramo izgnati iz drobiža." "A če ne bo več mogoče?..." Zakaj skrivnostna je in skriti se zna pred preganjalcem?

NOVA USTANOVA Novo ustanovljena Narodna Potniška Agencija na 1664 Blue Island Ave., Chicago, Ill., katere vodita naša Jugoslovanska gosp. Vinka Arbana in Louis Drnek nam sporoča, da so potom svojega podjetja odpravili še precejšnje število potnikov v staro domovino.

Se li počutite stari in brezmočni? Ako je vaš obrat stari in se počutite stari in brezmočni, imate priložnost, da se pridružite v našo novo družbo. Imate priložnost, da se pridružite v našo novo družbo. Imate priložnost, da se pridružite v našo novo družbo.

videlo, kakor da hoče nekaj kavniti. "To je, da moramo sklicati zborovanje ptic mi, ali pa vsaj po naših zaupnikih. Naše zveste izmed drobiža, ki se jih Misel ni dotaknila, moramo pritegniti v našo službo, da bodo v tistem društvu ptic med drobiže naših zaupniki. Paralizirali bodo nekvalificirane nasvete Misel in gledajte, gospa Kanja, društvo bo služilo nam, ki smo gospodarji."

"Saj ni važno, kaj govorite. Glavno je, da tako govorite, da bodo zborovalci navdušeni in to vi znate. V splošnem govorite o potrebi društva ptic, da nastajajo težki časi in zato se moramo strniti v eno organizirano moč, biti moramo složni, delati drug za drugega in tako reprezentirati na zunan in v javnosti našo moč in veljavo."

"Pokažem vsem, tudi vam, plemstvu, kaj zna svoboden velikaš. Preživeli smo sicer aristokratske metode, vendar v celeti jih odstraniti, bi bilo neopportuno. Zakaj one so, ki plemeniti človeka..."

V NAJEM SE ODDA—6 sobno stanovanje na novo prebarvano. Zaprt porč sadej. En blok od 26. ulice na: 2721 S. Millard Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

V JUGOSLAVIJO Na Hitrem Ekspresnem Parniku ILE DE FRANCE 4. JUNIJA opoldne 21. junija—8. julija (opolnoč) PARIS 10. JUNIJA opolnoč 29. junija in 22. julija FRANCE 16. JUNIJA—16. JULIJA 3. razred do Ljubljane in nazaj od \$139.00 naprej

Se li počutite stari in brezmočni? Ako je vaš obrat stari in se počutite stari in brezmočni, imate priložnost, da se pridružite v našo novo družbo. Imate priložnost, da se pridružite v našo novo družbo. Imate priložnost, da se pridružite v našo novo družbo.

Gospa Kanja se je močno začudila, ko ji je Skobec povedal, da je za glavnega govornika pridobil Krokarja. "Pa kaj bo ta Krokar?" (Konec prihodnjik.)

ŽRTVUJEMO 8-tednov staro popolno hišno opravilo: francoska jedilna soba \$50; šidana francoska orisentalna preproga in ameriško orisentalna \$22; spalna orehova oprema in beneško ogledalo \$60, krasna, italijanskega rezanja jedilna mizna oprava \$65—vse skupaj je vredno \$375; 5 kosov usnatih stolov za zajtrk \$15; Coxwell stol \$15; električni pometač \$10. Proda se vsak kos posebej ali pa vse skupaj za \$337.00. Proda se tudi Grand piano, radio itd. Mi plačamo prevoznino. Oglasite se na: 5258 Washington Blvd. north of Madison. Tel. Austin 3838. Chicago, Ill. (Adv.)

TRINERJEVO GRENKO VINO pravi aprilski, slabemu spetitu, glavobolu, izgubi spanja, v vseh letnakah. Agitirajte za Prosveto!

V BLAGI SPOMIN OBLETNICE SMRTI našega ljubelega soproga in očeta JOE SLABE kateri je umrl 23. maja 1931. Odešel je od nas in pustil nas za vedno. V naših srcih nam ostane v trajnem spominu kot dober in zvesti soprog in oče.

Pridružite se izletom pod osebnim vodstvom Vlak od teh velikih in hitrih parnikov bo imel posebne, skulenega vodnika, kateri bo skrbel za vse potrebe potnikov na parniku, kakor tudi vseskozi do cilja. Rezervirajte si prostor na teh parnikih: AQUITANIA — 8. junija Voditelj gosp. Weber BERENGARIA — 15. junija Voditelj gosp. Goldsmith MAURETANIA — 24. junija Voditelj gosp. Ekerovich BERENGARIA — 6. julija Voditelj gosp. Krmpotič Cene iz Chicago v domovino in nazaj \$173.10 in več; iz Chicago v Zagreb \$102.85 in več—Davek posebej. Oglasite se takoj zaradi boljšega prostora na parniku, in zaradi permita ali potnega lista. Narodna Potniška Agencija 1664 Blue Island Ave., Chicago. Telefon: Canal 1233 POTREBUJEMO SLUŽKINJO Mora biti zelo čista. Razume ti mora domača dela in biti dobra kuharica. Kličite na telefoni: Midway 1427.—(Adv.)

POTEM KO STE TEMELJITO vzeli v obzir vse okolnosti prišli bodete do zaključka, da je vaš denar v istini siguren pri KASPAR AMERICAN STATE BANK 1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL. TELEFON ROCKWELL 4904 TISKARNA S. N. P. J. SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerna, unijako delo prve vrste Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

Ivan Vuk: Poročilo o ustanovitvi društva ptic Stara basen — pravilica, pisana s klinopisi v tiskarskih knjigah iz glinenih tablic. Narejeni, sedaj izpod razvalin templja Nippur iskopa nih. Bilo je nekega večera v mestu Samarkandu. Tartmak-Rast je razvrstil tablice iz knjige življenja, narejene iz gline kakor opeka in začel čitati počasi, s presledki kakor mu je to pač dovoljeval takozvani klinopis in tuintam nekoliko zabrisani znaki: ... Zgodilo se je tiste dni, da je Kanja, ptica polj, ki se rodi z živimi bitji in je član starega plemstva, zamislila in spregovorila: "Vidim drobiž. Mnogo ga je in ni za drugo korist, kakor da vzemem ta ali oni košček tega drobiža v kljun in založim želo-dec. Da. Stvarnik ga je za to tudi ustvaril... Vendar, nečuvno, ta drobiž postaja rabijaten. Na uho mi je prišlo, da očeta meni in plemstvu koristeljube in izkoriščevanje... To pomeni, da je drobiž začel misliti, da si je to po obstojećih zakonih nedopustno in nezaheljeno... Da, če bi premišljeval v splošno